

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TEXNİKİ UNİVERSİTETİ

Əlyazması hüququnda

ƏSƏDOVA TÜRKAN MÜNASİB QIZI

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi üzrə orta məktəblərin idarə edilməsi
problemlərinin intellektual analiz mövzusunda

MAGİSTRİK DİSSERTASIYASI

İxtisas: 060509-“KOMPÜTER ELMLƏRİ”

İxtisaslaşma: “KOMPÜTERLİ MODELLEŞDİRMƏ”

Elmi rəhbər:

p.ü.e.d. Bayramov İmran Yolçu oğlu

BAKI – 2023

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ.....	4
I FƏSİL. “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsi haqqında.....	7
1.1 MƏKTƏBİN DOSTU" nədir və nə üçün əhəmiyyətlidir?.....	7
1.2 "MƏKTƏBİN DOSTU"-nun təhsildə rolu.....	8
1.3 "MƏKTƏBİN DOSTU" metodunun müsbət yönləri.....	10
II FƏSİL. " MƏKTƏBLİNİN DOSTU" LAYİHƏSİNİN TƏŞKİL OLUNMASI, XÜSUSİYYƏTLƏRİ	15
2.1 “MƏKTƏBİN DOSTU” layihəsinin təşkili.....	15
2.2. "MƏKTƏBİN DOSTU" əməkdaşı kimdir, xüsusiyyətləri.....	15
2.3 "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsinin xüsusiyyətləri.....	17
II FƏSİL- “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” LAYİHƏSİ ÜZRƏ ORTA MƏKTƏBLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ PROBLEMLƏRİ VƏ HƏLL YOLLARI.....	20
3.1. “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsində istifadə olunan texnologiyalar.....	24
3.2. “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsində yaranan problemlərin intellektual analiz metodları və planlaşdırma.....	24
NƏTİCƏ.....	39
İstifadə olunmuş ədəbiyyatların siyahısı.....	40

İstifadə olunan proqramlaşdırma dilləri

HTML

CSS

REACT NATIVE

PHYTON

JAVA SCRIPT

GİRİŞ

Mövzunun aktuallığı. Tədris prosesinin sağlam, təhlükəsiz, əlverişli psixoloji mühitdə təşkil edilməsi, valideynlərin övladlarının təhsil şəraiti barədə məlumatlılığını və məmnunluğunu artırmaqdır. Buna görə də tədris prosesində innovativ layihələr həyata keçirilir. Bunlardan biri də "Məktəblinin dostu" layihəsidir. Hazırda "Məktəblinin dostu" layihəsi 70 ümumtəhsil məktəbində tətbiq olunur. Layihə Bakı şəhəri üzrə 58 tam orta məktəb, 2 gimnaziya, 2 internat və 2 idman məktəbi olmaqla ümumilikdə 64 ümumi təhsil müəssisəsini əhatə edir. Eləcə də Sumqayıtda 4, Abşeronda 2 ümumi təhsil müəssisəsində "Məktəblinin dostu" fəaliyyət göstərir. Layihə çərçivəsində ümumilikdə 300 əməkdaş fəaliyyət göstərir. "Məktəblinin dostu" layihəsi Azərbaycan təhsilinin fundamental inqilabi yeniliklərindən biridir.

Qeyd edək ki, bu kimi layihələr dünyanın bir çox ölkəsində çeşidli adlarla uğurla sınaqdan çıxıb. ABŞ, Fransa, Çexiya, Türkiyə, Gürcüstan kimi ölkələrdə məktəblərdə "şagirdlərin dostu" olur. Bu xidmətin müxtəlif adı olsa da, hər yerdə məqsədi eynidir. Burada əsas hədəf məktəb - təhsil alan - valideyn üçbucağının tərəfləri arasında üfüqi ünsiyyətin qurulması və hədəf olaraq təhsil alanı ahəngdar özünü gerçəkləşdirmə imkanları yaratmaqdır. "Məktəblinin dostu"nun əsas vəzifəsi məktəblinin təhlükəsizliyini qorumaq, fəvqəladə hal baş verdikdə müəllim heyətinə və şagirdlərə ilkin yardım göstərməkdir. Bu, çox yaxşı təşəbbüsdür. Bunun hesabına ilk növbədə məktəblərdə nizam-intizam problemi həll olunur. Eləcə də məktəblərdə müəllimlə şagird arasında müsbət ab-hava yaranır.

Azərbaycanda da 4 ildən artıqdır ki, sadalananları əhatə edən "Məktəblinin dostu" layihəsi uğurla icra olunur. "Məktəblinin dostu" şagirdlərin həyatında fəal iştirak edərək onları ruhlandırır, məktəblilər arasında ahəngdar ab-hava yaradır ki, bu da şagirdlərin istedadlarının aşkarlanmasına yardımçı olur. Eləcə də bu layihə müxtəlif yaş qrupundan məktəblilərin öz aralarında əlaqə saxlamasına, asudə zamanlarında müxtəlif tədbirlər təşkil etməsinə, onların həm fiziki, həm də mənəvi-psixoloji inkişafına kömək edir.

Həmçinin, layihədə iştirak edən əməkdaşlar müvafiq psixoloji təlimlər alır və şagirdlərdə psixoloji problemlərin aşkarlanmasına yardımçı olur.

Bununla yanaşı, layihənin Psixoloji Mərkəzi də fəaliyyət göstərir. Bu mərkəzlər pulsuz olaraq məktəblilər üçün valideynlərinin icazəsi ilə müxtəlif seminar keçirərək, eləcə də şagirdlərin peşə seçiminə kömək edir. "Məktəblinin dostu" layihəsinin əməkdaşları hər zaman uşaqların köməyinə gələrək böyük qardaş və ya bacı, mürəbbiə rolunda çıxış edir.

İşin məqsədi. Bəzən uşaq mərkəzli məktəb olaraq adlandırılan bu dostlar məktəbdə, uşağın maraqlarını və hüquqlarını bütün strategiyalarda və fəaliyyətlərdə ön plana çıxaran əlverişli öyrənmə mühiti təmin etməyi hədəfləyən anlayışdır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Fondu (UNICEF) bu konsepsiyanın qlobal miqyasda təbliğində böyük rol oynamışdır.

"Məktəblinin dostu" layihəsində məktəbin əsas prinsipləri bunlardır:

Uşaq mərkəzli: Uşaqların ehtiyacları və hüquqları bütün məktəb fəaliyyətlərinin əsasını təşkil edir. Hər bir uşağın fərdi güclü və zəif tərəfləri tanınır və inkişaf etdirilir ki, bu da onlara öz sürəti ilə inkişaf etməyə imkan verir.

İnklüziv: Sosial-iqtisadi statusundan, irqindən, etnik mənsubiyyətindən, cinsindən, qabiliyyətindən və digər amillərindən asılı olmayaraq, bütün uşaqlar keyfiyyətli təhsil almaq hüququna malikdirlər. Məktəb əmin olmalıdır ki, bütün şagirdlər özlərini əhatəli hiss etsinlər və öyrənmək və məktəb fəaliyyətlərində iştirak etmək üçün bərabər imkanlara malik olsunlar.

Sağlam və Təhlükəsiz: Uşaqların fiziki və emosional rifahı prioritetdir. Buraya təhlükəsiz fiziki mühitin təmin edilməsi, eləcə də tələbələr arasında sağlam davranışların və əqli rifahın təşviq edilməsi daxildir.

Gender-həssaslığı: Məktəb oğlan və qızlar üçün bərabər imkanlar təmin etməklə və gender əsaslı stereotiplərə və ayrı-seçkiliyə müraciət etməklə gender bərabərliyini təşviq edir.

Kommunikasiya və icmaların təşkili: Məktəb valideynlər və daha geniş ictimaiyyətlə güclü əlaqə saxlayır. O, icmanı şagirdlər üçün müsbət öyrənmə mühitinin yaradılmasında tərəfdaş kimi görür.

Uşaq Hüquqlarına əsaslanan: Məktəb Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Uşaq Hüquqları Konvensiyasında qeyd olunduğu kimi, uşağın hüquqlarının məktəbin fəaliyyətinin bütün aspektlərində qorunub saxlanılmasını təmin edir.

Keyfiyyətli öyrənməyə diqqət yetirir: Məktəb təkcə akademik bacarıqları deyil, həm də sosial, emosional və həyatı bacarıqları inkişaf etdirən mənəvi, uyğun və cəlbedici öyrənmə təcrübələrinin vacibliyini vurğulayır.

Tədqiqatın həqiqiliyi. Dissertasiya işində aparılmış tədqiqatlar, həmçinin alınan nəticələr mövcud ədəbiyyatlarda verilənlərlə uzlaşır.

İşin srukturu və həcmi. Dissertasiya işi girişdən, 3 fəsildən, nəticədən, 5 sayda ədəbiyyat siyahısından ibarətdir. İşin ümumi həcmi səhifədir. İşin əsas hissəsi 60 səhifə mətdən, &şəkildən ibarətdir.

Birinci fəsildə "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" nədir?, necə formalaşmış, bu günkü təhsilimizdə rolu haqqında olar araşdırılma yer alır.

İkinci fəsildə "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" necə olmalı, xüsusiyyətləri və tədrisi təşkil etmə funksiyaları haqqında məlumat yerləşdirilib.

Üçüncü fəsildə "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsinin texnologiya modelləri, məktəbin idarə edilməsində istifadə edilən texnoloji metodlar və planın qurulması, problemlərin həllinin düzgün formalaşdırılması və uşaqların valideynlərin, müəllimlərin və əməkdaşların yeni olan bu tətbiqdən istifadə etməsi üçün proqram təminatından istifadə olunmuşdur.

I FƏSİL. "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsi haqqında.

1.1 MƏKTƏBİN DOSTU" nədir və nə üçün əhəmiyyətlidir?

Uşaq dostu məktəbdə təcrübələrin və ümumi məktəb atmosferinin uşaqların hüquqlarını, rifahını dəstəklədiyi təhsil mühitidir. Bu, infrastrukturun, kurikulumun və pedaqogikanın uşaqların özlərini təhlükəsiz, dəyərli və xoşbəxt hiss etmələrini təmin etməyə yönəldiyi layihədir

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsində məktəblərin əsas komponentlərinə aşağıdakılar daxildir:

İnklüzivlik: Mənşəyindən asılı olmayaraq hər bir uşaq keyfiyyətli təhsil almaq imkanına malikdir və ona öyrənmək və inkişaf etmək üçün bərabər imkanlar verilir.

Təhlükəsiz və Qoruyucu Mühit: Bu məktəblər fiziki cəhətdən təhlükəsiz, emosional cəhətdən təhlükəsiz və psixoloji cəhətdən əlverişli mühit təmin edir.

Uşaq Mərkəzli Pedaqogika: Tədris metodları çevik və iştirakçıdır, uşaqların müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarına və imkanlarına cavab verir.

Gender Həssaslığı: Kurikulum, tədris təcrübələri və məktəb siyasətləri gender qərəzindən məhrumdur və bərabərliyi təşviq edir.

Sağlamlığın təşviqi: Gigiyena və sanitariya kimi sağlam təcrübələr məktəb fəaliyyətlərinin ayrılmaz hissəsidir və sağlamlıq təhsili kurikulumun bir hissəsidir.

İcmanın İştirakı: Valideynlər və icmalar məktəbin idarə edilməsində və öyrənmə mühitinin yaxşılaşdırılmasında tərəfdaşlar hesab olunurlar.

Bu layihə bir neçə səbəbə görə vacibdir:

Bərabər İmkanların Təşviqi: Onlar sosial-iqtisadi statusundan, cinsindən və ya qabiliyyətlərindən asılı olmayaraq hər bir uşağın keyfiyyətli təhsilə çıxışını təmin edir.

Təhlükəsiz Öyrənmə Mühitinin Yaradılması: Onlar uşaqların əqli, emosional və fiziki rifahını təşviq edən təhlükəsiz mühit təmin edir.

Təlim Nəticələrinin Təkmilləşdirilməsi: Uşaq mərkəzli pedaqogikanı mənimsəməklə, bu məktəblər uşaqların müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarını və imkanlarını təmin edir və bununla da təlim nəticələrini artırır.

Həyat Bacarıqlarının Təşviqi: Bu məktəblər həm də uşaqların hərtərəfli inkişafı üçün vacib olan tənqidi düşünmə, problem həll etmə və ünsiyyət kimi həyat bacarıqlarının inkişafına diqqət yetirir.

İcmanın İştirakını Təşviq Etmək: Valideynləri və icmaları məktəb idarəçiliyinə cəlb etməklə, onlar cəmiyyətin mülkiyyətçiliyini və hesabatlılığını gücləndirərək məktəbin ümumi effektivliyini artırır.

Xülasə, "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" məktəblər uşaq hüquqlarının qorunması, onların rifahının yüksəldilməsi və onların təlim nəticələrinin yaxşılaşdırılması üçün çox vacibdir. Onlar həmçinin uşaqların hərtərəfli inkişafında və inklüziv və ədalətli cəmiyyətlərin inkişafında mühüm rol oynayır.

1.2 MƏKTƏBLİNİN DOSTU"-nun təhsildə rolu

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" metodu ad olaraq yeni olsa da, təhsil sahəsində yeni bir yanaşma deyil. Bir çox demokratik ölkələrdə bu layihə tətbiq olunur. Demokratik və daim dəyişən dünyada yaşayan uşaqlar öz hüquqları ilə bağlı əsas faktları öyrənməli və lazım olan demokratik həyat bacarıqlarını əldə etməlidirlər. Bu cür demokratik həyat bacarıqları ətraf mühitin özü, belə layihələr vasitəsilə gücləndirilə bilər. "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" yuxarıda göstərilən ehtiyaclara cavab olaraq UNICEF tərəfindən hazırlanmış çərçivədir. "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" uşaqların əsas hüquqlarına nail olunmasını tanıyan və inkişaf etdirən, sağlam rəqabət formalaşdıran şagirdlərə hərtərəfli dəstək olan, uşaqların təhlükəsiz, təmiz, sağlam və qoruyucu mühit təmin edir. Bu konsepsiyaya əsaslanaraq, biz uşaq mərkəzli və öyrənmə üçün əlverişli olan sinif təcrübələrini tərtib edə bilərik. Sinif təcrübələri bizə sinifdə iştirak edən müxtəlif mənşəli və bacarıqlı uşaqlarla necə davranmaq, eləcə də öyrənməyi bütün şagirdlər üçün necə mənalı etmək barədə fikirlər verir. Həmçinin bullingə, erkən nikaha qarşı mübarizənin gücləndirilməsində əsaslı rol oynayır. Bu layihə, Finlandiya, Fransa, Sinqapur, Gürcüstan və s kimi ölkələrdə fərqli konseptlərdə amma eyni məqsədə xidmət edən formada tətbiq olunur. Layihə məktəblərin idarə

edilməsində, baş verə biləcək nöqsanların həll edilməsində, təhsilalanlar və təhsilverənlər arasında tədrisin düzgün təşkil edilməsində mühüm rol oynayır

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsi təhsildə bir neçə mühüm rol oynayır və diqqətini uşaqlar üçün hərtərəfli öyrənmə və inkişaf üçün əlverişli mühit yaratmağa yönəldir. Layihənin oynadığı kritik rollardan bəziləri bunlardır:

1. Təhlükəsiz və Müsbət Öyrənmə Mühitinin Tərbiyə edilməsi

Layihə məktəb mühitinin təhlükəsiz, cəlbədicə və müsbət olmasını təmin edir. Zorakılıq, sui-istifadə və ayrı-seçkilik kimi amilləri aradan qaldıraraq, uşaqlara qorxu və maneələr olmadan öyrənməyə imkan verir.

2. Təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi

Layihə fəal öyrənmə, tənqidi düşünmə və yaradıcılığı təşviq edən uşaq mərkəzli pedaqogikaları uyğunlaşdırmaqla keyfiyyətli təhsilin çatdırılmasını vurğulayır. O, həmçinin kurikulumun müvafiq və mənalı olmasını təmin etmək üçün onun davamlı qiymətləndirilməsini və təkmilləşdirilməsini nəzərdə tutur.

3. İnküzivliyin təşviq edilməsi

Pilot layihənin mühüm rollarından biri də inklüzivliyi təmin etməkdir. O, müəyyən mənşəli və ya xüsusi ehtiyacı olan uşaqların keyfiyyətli təhsilə çıxışına mane ola biləcək maneələri aradan qaldırmağa çalışır. O, sosial-iqtisadi mənşəyindən, cinsindən, qabiliyyətlərindən və etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bütün uşaqlar üçün bərabər imkanlar təmin etməyə çalışır.

4. Aktiv iştiraka həvəsləndirmək

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" uşaqların məktəb fəaliyyətlərində və qərar qəbul etmə proseslərində iştirakını təşviq etməklə onlara təhsillərində fəal rol verir. O, həmçinin onlara öz hüquq və vəzifələrini öyrədir, onlara öz fikirlərini və narahatlıqlarını bildirmək imkanı verir.

5. Həyat bacarıqlarının və dəyərlərinin inkişafı

Akademik öyrənmə ilə yanaşı, layihə problemin həlli, qərar qəbul etmə, ünsiyyət, empatiya və möhkəmlik kimi əsas həyat bacarıqlarının inkişafına təkan verir. O,

həmçinin şəxsi və sosial inkişaf üçün vacib olan hörmət, tolerantlıq və əməkdaşlıq kimi dəyərləri aşılayır.

6. Sağlam vərdişlərin formalaşması

Layihə sağlam həyat tərzini təşviq etmək üçün öz kurikulumuna bədən tərbiyəsi də daxil olmaqla sağlamlıq və qidalanma proqramlarını daxil edir. Buraya düzgün qidalanma, gigiyena qaydaları və müntəzəm fiziki fəaliyyət haqqında öyrətmək daxildir.

7. İcmanın cəlb edilməsi

Layihə uşaqların təhsilində valideynlərin və cəmiyyətin rolunu yüksək qiymətləndirir. Onları məktəb fəaliyyətlərinə və qərarların qəbuluna cəlb etməklə, məktəbə və uşaqların təhsilinə qarşı kollektiv məsuliyyət və icma mülkiyyəti hissini gücləndirir.

Nəticə olaraq, Uşaq Dostu Məktəb uşaqların hərtərəfli inkişafı və öyrənilməsi üçün katalizator rolunu oynayır. O, bütün maraqlı tərəflərin - uşaqların, müəllimlərin, valideynlərin və daha geniş ictimaiyyətin - təhsil prosesində fəal iştirakını təşviq edir və bununla da uşaqların öyrənməsi və inkişafı üçün inklüziv, təhlükəsiz və müsbət mühit yaradır.

1.3 "MƏKTƏBİN DOSTU" metodunun müsbət yönələri

Bunun bir çox səbəbləri mövcuddur:

1. Effektiv məktəb mühitinin qurulması

Şübhəsiz ki, şagirdlər həm müəllimlər, həm də həmyaşıdları tərəfindən xoş qarşılandıqları təqdirdə məktəblərdə daha yaxşı öyrənə bilirlər. Xoş və əlverişli öyrənmə mühiti onların daha yaxşı öyrənməsinə də kömək edir. Digər tərəfdən, narahatlıq öyrənmə prosesinə mane olduğu üçün şagirdlər özlərini təhdid içində, diqqəti yayındıran və gücsüz hiss etdikdə özlərini həqiqətən özgüvənsiz hiss edəcəklər. Belə bir öyrənmə mühiti məktəb mühiti adlanır, Pickeral və s. məktəb həyatının keyfiyyəti və xarakteri kimi müəyyən edilən insanlara fiziki, emosional və sosial cəhətdən sağlam hiss etməyə kömək edən normalar, inanclar və istəklər daxildir .

Getdikcə artan tədqiqatlar göstərir ki, məktəb mühiti tələbələrin akademik nailiyyətlərinə və onların rifahına, şəxsi və sosial inkişafına təsir göstərir. Araşdırmaların təhlili göstərdi ki, müsbət məktəb ab-havası şagird nailiyyətlərinin daha yüksək səviyyəsi ilə bağlıdır . Bundan əlavə, tədqiqatçılar razılaşırlar ki, məktəb mühitinin düzgün qurulması ilk növbədə məktəb səviyyəsində öyrənmə mühitinin subyektiv mənzərəsini əks etdirir. Məktəb mühiti və onun məktəb səmərəliliyinə təsiri ilə bağlı bir çox tədqiqatçılar müsbət yönün araşdırılmasında məktəb mühitinin ümumi məktəbin effektivliyinə təsir etdiyini qeyd edirlər. Bu, məktəbdəki müsbət ab-hava ilə onun effektivliyi arasında əlaqənin olduğunu göstərir

2. Tədqiqat metodu

Nümunə olaraq dünya praktikasından götürülmüş fərqli məktəblərdə "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsinin effektiv təsirini göstərmək olar.

Bu keyfiyyətli tədqiqatda istifadə edilən tədqiqat dizaynı müqayisəli nümunə tədqiqat metodu idi. Tədqiqatın əsas məqsədi iki fərqli məktəbdə MƏKTƏBLİNİN DOSTU modeli konsepsiyasının təşviqində və həllində məktəb komitəsinin rolu haqqında anlayışlar əldə etmək idi. Case study yanaşması ona görə seçilmişdir ki, o, təhlil vahidi kimi məktəb daxilində kiçik bir qrupun təhlilinə diqqət yetirir. Keys tədqiqatının xüsusiyyətlərinə iştirak edən iştirakçıların perspektivlərini nəzərə alaraq real həyat hadisələrinin dərin təhlili daxildir. Bu tədqiqatda bir çox hallarda ümumiləşdirmələrin formalaşdırılmasına və sınaqdan keçirilməsinə imkan verən müqayisəli case study metodundan istifadə edilmişdir. Müqayisəli və nümunə tədqiqatlarının elementlərini birləşdirərək, tədqiqatçılar müxtəlif halların unikal xüsusiyyətlərini araşdırırlar. Bu yanaşma müxtəlif hadisələrin daha əhatəli şərhini və nəzəriyyəsinə asanlaşdırır. Bu xüsusi araşdırmada Cakartada yerləşən iki fərqli məktəb, tədqiqatçıya ətraflı təsvirlər və məlumatlar vasitəsilə daha dərinləndirən anlayış əldə etməyə imkan verən Case study metodundan istifadə etməklə müqayisə edilmişdir.

3. İştirakçılar

Tədqiqat məqsədyönlü seçmə metodundan istifadə edərək, uşaqlar üçün əlverişli məktəb modelini həyata keçirən məktəbləri məqsədyönlü şəkildə seçmişdir. Tədqiqat

aparmaq üçün kampusun icazəsini aldıqdan sonra tədqiqatın məqsədləri barədə məlumat vermək üçün məktəbə baş çəkdik. Məktəb direktorları əsas şəxslərlə, o cümlədən direktor, müdir müavini, məktəb komitəsinin rəhbəri, müəllimlər və şagirdlərlə müşahidə və müsahibə aparmağa icazə verdilər. Layihənin tədqiqatı üçün tədqiqat sahəsi kimi iki məktəb seçilmişdir. Ragunan 01 dövlət ibtidai məktəbi Cənubi Cakartada yerləşən və tələbələrin əksəriyyətinin orta-aşağı ailə mənşəli olduğu bir məktəbdir, halbuki Şimali Cakartada yerləşən Müqəddəs Peterin özəl katolik ibtidai məktəbi bütün tələbələrin orta məktəbdən - yuxarı ailə fonu. Dövlət məktəbi 2015-ci ildən CFS modelini tətbiq edir və təyin olunmuş məktəb komitəsinin rəhbəri şagird valideynləri, direktorlar və müəllimlər arasında səsvermə yolu ilə məktəb fəaliyyətində fəal iştirakına görə seçilib. Özəl məktəb 2008-ci ildən əvvəl CFS modelini tətbiq edib və məktəb komitəsinin rəhbəri 45 nəfərdən ibarət müəllimlər şurası tərəfindən seçilib. Məktəb komitəsinin seçilməsi meyarları məktəblə və fəal müzakirələrə əsaslanır.

1) Məlumatların toplanması

Məlumat iki ibtidai məktəbdən toplanıb. Belə ki, aparıcı tədqiqatlar ilk növbədə dövlət və özəl ibtidai məktəblərdə aparılıb, çünki onların hər ikisi MƏKTƏBLİNİN DOSTU modelini tətbiq ediblər. Məlumatlar müşahidələr, müsahibələr və sənədin təhlili yolu ilə toplanmışdır. Müsahibələr məqsədyönlü seçmə texnikasından istifadə etməklə məktəb direktoru, şagirdlərlə iş və kurikulum üzrə direktor müavini, məktəb komitəsinin sədri və şagirdlərin valideynləri ilə aparılmışdır. Məktəb işçiləri ilə müsahibə məktəbdə daha formal şəraitdə, məktəb komitəsi və bir neçə şagirdin valideynləri ilə müsahibələr isə yeməxana və restoranda olduğu kimi daha rahat şəraitdə aparılıb. Tədqiqatçı üz-üzə müsahibə ilə yanaşı, daha dəqiq məlumat əldə etmək üçün əlavə suallar vermək üçün WhatsApp sosial media platformasından da istifadə edib.

2) Məlumatların təhlili

Tədqiqat məlumatının etibarlılığını yoxlamaq üçün üçbucaqlaşdırma metodundan və mənbə növündən istifadə etmişdir. Məlumatların etibarlı olmasını təmin etmək üçün çarpaz yoxlama aparılmışdır. Tədqiqatçı direktora və məktəb komitəsinin

rəhbərinə komitənin rolu ilə bağlı doqquz sual verir və bundan əlavə, iştirakçılardan heç bir məlumatı qaçırmamaq üçün müsahibələr qeydə alınmışdır. Tədqiqatçı müşahidə zamanı müsahibələrin qeydə alınması və qeydlərin aparılması üzrə məlumatların məzmun təhlilindən istifadə etmişdir. Bundan əlavə, müsahibələrdən əldə edilən məlumatların təhlili üçün daimi müqayisəli təhlil metodu da tətbiq edilmişdir. Müşahidə və müsahibələrin nəticələri kod verilməklə və ədəbi icmalar və əvvəlki tədqiqat nəticələri əsasında şərh edilməklə təhlil edilmişdir. Sonra doqquz sualın nəticələri cədvəl şəklində yazılmışdır.

Nəticələr və müzakirə:

Tədqiqat məktəb komitəsinin iştirakının işlənilib hazırlanmasına və keyfiyyətdə iştiraka yönəlmişdir. Təhsil və uşaq dostu məktəb modelinin tətbiqi sualların nəticələrini göstərir

"Məktəbin Dostu" kimi layihənin yaradılması prosesi planlaşdırma, həyata keçirmə və qiymətləndirmə daxil olmaqla bir çox mərhələləri əhatə edir. Bunun necə həyata keçirilə biləcəyinə dair geniş icmal:

1. Ehtiyacın müəyyən edilməsi:

məktəblərdəki mövcud vəziyyəti dərk etməklə yaranan problemlərin həllinə dair addımlar atılacaq. Bu, müəllimlər, tələbələr və valideynlərlə müşahidələr, sorğular və ya fokus qrup müzakirələrini əhatə edə bilər. Məktəbi uşaqlar üçün daha əlverişli etmək üçün dəyişikliyə ehtiyac duyulan sahələri müəyyənləşdirilir.

2. Aydın məqsəd qoyulur:

Ehtiyacın qiymətləndirilməsi əsasında "Məktəbin dostu" layihəsinin məqsədlərini müəyyənləşdirilir. Məqsədlər xüsusi, ölçülə bilən, əldə edilə bilən, müvafiq və zamanla bağlı olmalıdır (SMART). Məsələn, məqsəd "bir il ərzində məktəb zorakılığını 30% azaltmaq" ola bilər.

3. Layihələr üçün planlar hazırlanır:

Buraya məqsədlərə çatmaq üçün həyata keçiriləcək fəaliyyətlərin təsviri, hər bir fəaliyyət üçün kimin cavabdeh olacağını müəyyən edilməsi və hər bir fəaliyyətin nə

vaxt başa çatacağına dair vaxt cədvəlinin yaradılması daxildir. O, həmçinin maliyyə və kadr kimi resursların planlaşdırılmasını da əhatə edə bilər.

4. Maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi:

Yaradılma prosesinin mühüm hissəsi bütün müvafiq maraqlı tərəflərin - müəllimlər, tələbələr, valideynlər, məktəb administratorları və icma üzvləri daxil olmaqla - planlaşdırma və həyata keçirmə prosesinə cəlb edilməsidir. Onların aktivliyi və aktiv iştirakı layihənin uğurunun açarı olacaq.

5. Müxtəlif layihələr həyata keçiriləcək:

Planlaşdırılan tədbirləri həyata keçiriləcək. Bu, müəllimlər üçün uşaqlara uyğun tədris metodları üzrə təlimləri, maarifləndirici layihələr həyata keçiriləcək. Valideynləri və icma üzvlərini məktəbə cəlb etmək təşəbbüslərini və ya uşaq hüquqları və münaqişələrin həlli kimi mövzularda tələbələr üçün proqramları əhatə edə bilər.

6. Monitorinq və Qiymətləndirmə:

İcra müddətində layihənin məqsədlərinə doğru irəliləyişə nəzarət edin. Layihənin sonunda layihənin təsirini qiymətləndirmək üçün qiymətləndirmə aparın. Bu, gələcək planlaşdırma haqqında məlumat verə bilər və layihənin effektivliyini maraqlı tərəflərə və maliyyəçilərə nümayiş etdirməyə kömək edə bilər. Gələcək məqsədlərin hazırlanmasına gəlincə, onlar məktəbin ehtiyaclarına və keçmiş layihələrin nəticələrinə əsaslanmalıdır. "Məktəbin Dostu" layihəsi üçün bəzi potensial gələcək hədəflər layihəni daha çox məktəbə genişləndirmək, qızların təhsilinin yaxşılaşdırılması və ya əlilliyi olan uşaqlar üçün inklüzivliyin təşviq edilməsi kimi xüsusi sahələrə diqqət yetirmək və ya bütün məktəblərdə etmək üçün müəyyən dəyişikliklər üzərində işləmək ola bilər.

II FƏSİL. " MƏKTƏBLİNİN DOSTU" LAYİHƏSİNİN TƏŞKİL OLUNMASI, XÜSUSİYYƏTLƏRİ

2.1 "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsinin təşkili

“Məktəblinin Dostu” pilot layihəsi 2016-cı ilin dekabr ayında Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birgə 30 ümumi təhsil müəssisəsində fəaliyyətə başlamışdır. 30 məktəbdə fəaliyyətə başlayan layihə əhatə etdiyi məktəb sayını artıraraq 35 məktəbə çatdırmışdır. “Məktəblinin dostu” layihəsinin əhatə dairəsinin əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirilməsi ilə bağlı qərar qəbul edilmişdir. Qərara əsasən 2019-2020-ci il tədris ilindən etibarən layihənin əhatəsinə 31 tam orta məktəb, 2 gimnaziya, 2 internat məktəb olmaqla ümumilikdə 35 ümumtəhsil müəssisəsi əlavə edilmişdir. Layihə hazırda Bakı şəhəri üzrə 192, Abşeronda 11, Sumqayıtda 23 təhsil müəssisəsində olmaqla, ümumilikdə 226 müəssisədə fəaliyyət göstərir. 400 minə yaxın şagirdi əhatə edən layihə üzrə hazırda 400 əməkdaş çalışır. Layihənin əsas məqsədi müəllim və şagirdlər üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq, fəvqəladə hal baş verdikdə ilkin tibbi və psixoloji yardım göstərməkdir. “Məktəblinin Dostu” seçilmiş şəxslər hər bir yaş mərhələsində uşaqların hərtərəfli şəxsi keyfiyyətlərinin və intellektual inkişafının təmin edilməsi, onlarda özünütərbiyə və özünüinkişaf bacarığının formalaşdırılmasında iştirak edirlər. Əhatə dairəsi: Layihə Bakıda 186, Abşeronda 20, Sumqayıtda 20 təhsil müəssisəsi olmaqla, ümumilikdə 226 ümumi təhsil müəssisəsində fəaliyyət göstərir. 400 minə yaxın şagirdi əhatə edən layihə üzrə hazırda 400 əməkdaş-məktəblinin dostu çalışır

2.2. "MƏKTƏBİN DOSTU" əməkdaşı kimdir, xüsusiyyətləri

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" layihəsinin əməkdaşı bu layihədə məktəblərə xüsusi mərhələlərdən uğurla keçmiş ali təhsilli şəxslərdir. Ancaq bu əməkdaşlar bir sıra xüsusiyyətlərə malikdir. Bu şəxslərin sahib olduğu bəzi xüsusiyyətlər bunlardır:

1. Şagird hüquqlarına və ləyaqətinə hörmət:

Uşaqlara səmimi və mehriban fərd kimi yanaşan, bütün uşaqların bərabər və ayrılmaz hüquqlarını tanıyır onlara hörmət edən şəxsdir. Onlar uşaqların təhlükəsizlik, təhsil, sağlamlıq və şagird hüquqlarına hörmət edirlər.

2. Empatiya və Anlayış:

Uşaqların hisslərini başa düşmək və bölüşmək qabiliyyətinə malikdirlər. Onlar uşaqların təcrübələri ilə empatiya qura bilirlər ki, bu da onlara uşaqların ehtiyac və narahatlıqlarına effektiv cavab verməyə kömək edir.

3. Səbir və Tolerantlıq:

Uşaqlar öyrənirlər və böyüyürlər və bu yolda səhvlər edirlər. "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" işləyən şəxslər başa düşür və prosesdə səbrli olmalıdırlar. Onlar cəza və ya tənqiddə müraciət etməkdənsə, rəhbərlik və dəstək təklif edirlər.

4. Yaxşı ünsiyyət bacarıqları:

Uşağın yaşına və inkişafına uyğun dil və anlayışlardan istifadə edərək uşaqlarla səmərəli ünsiyyət qura bilirlər. Onlar yaxşı dinləyicidirlər, uşaqların nə dediyini və hiss etdiklərini başa düşmək üçün vaxt ayırırlar.

5. Öyrənməyə həvəs:

Əməkdaşlar fərd öyrənmə sevgisini təşviq edir. Onlar maraq oyandıran, yaradıcılığı inkişaf etdirən və kəşfiyyatı təşviq edən bir mühit yaradırlar.

6. Qoruyucu və qayğıkeş:

Onlar bütün hallarda uşaqların təhlükəsizliyini və rifahını üstün tuturlar. Onlar uşaqların inkişaf edə biləcəyi təhlükəsiz, qayğıkeş mühitlər yaratmaq üçün səy göstərirlər.

7. Müsbət və həvəsləndirici xüsusiyyətlər.

"MƏKTƏBLİNİN DOSTU" əməkdaşları müsbət və ruhlandırıcı olmalı, uşaqlarda özünə hörmət və inamı artırmalıdırlar. Onlar uşaqların böyük və ya kiçik nailiyyətlərini qeyd edir və onları öz qabiliyyətlərinə inanmağa təşviq edirlər.

8. Müxtəlifliyə hörmət:

Şagirdlərin müxtəlifliyə hörmət edir və uşaqlara da bunu öyrədirlər. Onlar irqindən, dinindən, qabiliyyətlərindən və ya mənşəyindən asılı olmayaraq, bütün uşaqların özlərini xoş qarşılandığını və qiymətləndirildiyini hiss etdikləri inklüziv mühit yaratmaq üçün çalışırlar.

2.3 "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsinin xüsusiyyətləri

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi uşaqların rifahı, hüquqları və inkişafı üçün dərin öhdəliyi təcəssüm etdirir. Budur, belə bir təşəbbüsün müəyyən edici xüsusiyyətlərinin hərtərəfli, lakin cəlbedici təqdimatı:

1. Layihənin özəyi – Uşaqlar:

Uşaqlar "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsinin nüvəsidir. Görülən hər bir hərəkət, hazırlanmış hər bir strategiya uşağın rifahı, maraqları və hüquqları ətrafında cəmlənir. Bu, uşaqların fiziki, emosional və psixoloji ehtiyaclarını nəzərə alan, səslərinin eşidilməsini və qiymətləndirilməsini təmin edən vahid yanaşmadır.

2. Inklüzivlik:

Layihə qabiliyyətlərindən, cinsindən, sosial-iqtisadi vəziyyətindən və etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq heç bir uşağın geridə qalmamasını təmin edərək, inklüzivlik qobelenini toxuyur. Hər bir uşağa öyrənmək, böyümək və inkişaf etmək imkanı verilir.

3. Öyrənmək üçün təhlükəsiz liman:

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi uşaqlar üçün təhlükəsiz və təhlükəsiz mühit yaratmaq üçün yorulmadan işləyir. O, uşaqları tək-cə fiziki zərərdən qorumur, həm də uşaqların emosional cəhətdən təhlükəsiz və psixoloji cəhətdən rahat hiss etdiyi tərbiyəvi məkanı gücləndirir.

4. İştirakla Təhsili Canlandırmaq:

Öyrənmə Uşaqlara "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsində uşaqların maraqlarına uyğunlaşdırılmış aktiv, cəlbedici təcrübələr vasitəsilə həyata keçirilir. Layihə

iştirakçılığı və tənqidi düşünməyi təşviq edən, öyrənmə sevincini alovlandıran və daha zəngin təhsil nəticələrinə aparan mühiti inkişaf etdirir.

5. Sağlamlıq və rifah sütunu:

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi təkcə zehni deyil, həm də bədəni və ruhu qidalandırır. O, sağlamlıq və rifahı öz fəaliyyətlərinə inteqrasiya edir, fiziki sağlamlığı təşviq edir, gigiyenanı öyrədir və emosional dəstək verir, uşaqların sağlam, xoşbəxt və öyrənməyə hazır olmasını təmin edir.

6. Cəmiyyətin Gücü:

Uşaq böyütmək üçün bir cəmiyyətin lazım olduğunu dərk edən "MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi cəmiyyətin gücündən istifadə edir. O, valideynlər, müəllimlər və icma üzvlərini uşağın təhsilində tərəfdaş kimi cəlb edir, ortaq məsuliyyət və kollektiv mülkiyyət hissini aşılır.

7. Potensialın gücləndirilməsi vasitəsilə daha yaxşı sabahın yaradılması:

Layihə təlim və peşəkar inkişaf yolu ilə təhsil işçilərinin və işçilərin səlahiyyətlərinin artırılmasına inanır. Bu, onları "MƏKTƏBİN DOSTU" mühiti saxlamaq üçün lazım olan bilik və bacarıqlarla təchiz edir, layihənin müddətindən çox kənara çıxan davamlı dəyişiklik yaradır.

8. Nəbzə barmağın tutulması – Monitoring və Qiymətləndirmə:

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi daim özünü qiymətləndirir, onun gedişatını və nəticələrini diqqətlə izləyir. Davamlı monitoring və qiymətləndirmə vasitəsilə o, yolda qalmasını, məqsədlərinə çatmasını təmin edir və daim öz effektivliyini artırır.

9. Gələcəyə Baxış – Davamlılıq:

"MƏKTƏBİN DOSTU" layihəsi sadəcə birdəfəlik müdaxilə deyil; bu, daha yaxşı gələcəyə dair öhdəlikdir. O, hər bir uşaq üçün daha parlaq, ədalətli gələcəyi təmin etməklə, münasibətdə, davranışlarda və sistemlərdə davamlı dəyişikliklər yaratmaq üçün çalışır.

Nəticə olaraq, layihə sadəcə bir layihə deyil; bu, məktəbləri və icmaları yenidən formalaşdıran və həyatı dəyişdirən transformasiyaedici qüvvədir. O, hər bir uşağa

hörmət edildiyi, qorunduđu və tərbiyə edildiyi, hər bir uşağın öz potensialını həyata keçirmək imkanının olduđu bir dünya nəzərdə tutur.

III FƏSİL- “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” LAYİHƏSİ ÜZRƏ ORTA MƏKTƏBLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ PROBLEMLƏRİ VƏ HƏLL YOLLARI

Məktəbin effektiv idarə edilməsi öyrənməyə kömək edən və şagirdlərin inkişafına təkan verən mühitin yaradılması üçün çox vacibdir. Bununla belə, optimal məktəb idarəçiliyinə mane ola biləcək bir sıra problemlər yarana bilər. Budur bəzi ümumi problemlərin intellektual təhlili:

1. Resursların İdarə Edilməsi:

Çox vaxt məktəblər qeyri-kafi resurslarla mübarizə aparır. Bu, təkcə maliyyələşdirmə ilə bağlı deyil, həm də insan resursları, fiziki infrastruktur, texnologiya və tədris materialları ilə bağlıdır. Müvafiq resursların olmaması sinif otaqlarının dolu olmasına, köhnəlmiş tədris materiallarına, qeyri-adekvat şəraitə və az maaşlı işçi heyətinə gətirib çıxara bilər ki, bu da təhsilin keyfiyyətinə təsir göstərə bilər.

2. Maraqlı Tərəflərin İştirakı:

Müəllimlər, valideynlər, tələbələr, icma üzvləri və məktəb rəhbərləri də daxil olmaqla bütün maraqlı tərəfləri cəlb etmək çətin ola bilər, lakin məktəbin effektiv idarə olunması üçün vacibdir. Xüsusilə, valideynlərin iştirakını təmin etmək iş öhdəlikləri, dil maneələri və ya övladlarının təhsilindəki rolunun əhəmiyyəti barədə anlayışın olmaması kimi müxtəlif amillərə görə çətin ola bilər.

3. Müəllimin saxlanması:

Yüksək ixtisaslı müəllimlərin cəlb edilməsi və saxlanması digər mühüm problemdir. Müəllimlərin işdən çıxarılmasına səbəb olan amillərə aşağı maaşlar, peşəkar inkişaf imkanlarının olmaması, yüksək stress səviyyələri və qeyri-adekvat inzibati dəstək daxildir. Yüksək dövriyyə dərəcələri şagird nailiyyətlərinə və məktəb əhval-ruhiyyəsinə mənfi təsir göstərə bilər.

4. Tələbə Davranışı və Fəaliyyəti:

Müxtəlif tələbə davranışlarını idarə etmək, intizam problemlərini həll etmək və yüksək akademik performansını təmin etmək daimi problemlərdir. Məktəblər həmçinin

məktəb mühitinə və tələbə nəticələrinə böyük təsir göstərə bilən davamiyyət problemləri, zorakılıq və psixi sağlamlıq problemləri ilə məşğul olmalıdır.

5. Daxil olma və kapital:

Qabiliyyətlərindən, sosial-iqtisadi vəziyyətindən və ya mədəni mənşəyindən asılı olmayaraq bütün tələbələr üçün inklüziv və bərabərhüquqlu təhsilin təmin edilməsi davamlı problemdir. Məktəblər əlilliyi olan tələbələrin, aztəminatlı ailələrdən olan tələbələrin və müxtəlif mədəniyyətlərə malik olan tələbələrin ehtiyaclarını qarşılıqlarına əmin olmalıdırlar.

6. Məsuliyyət və Performans Metrikləri:

Məktəblərə hesabatlılıq nümayiş etdirmək üçün artan təzyiq var, adətən standartlaşdırılmış test balları şəklində. Performans göstəricilərinə diqqət yetirilməsi bəzən məktəblərin kurikulumun daralmasına və ya test üçün öyrədilməsinə səbəb ola bilər ki, bu da potensial olaraq daha geniş təhsil məqsədlərini qurban verir.

7. Dəyişikliyin həyata keçirilməsi:

İstər yeni kurikulumun qəbulu, istər texnologiyanın inteqrasiyası, istərsə də təhsil islahatlarının həyata keçirilməsi, məktəblər tez-tez dəyişikliklərə qarşı müqavimətlə üzləşirlər. Bu, anlayışın olmaması, qeyri-adekvat təlim və ya naməlum qorxu ilə əlaqədar ola bilər.

Bu problemlərin həlli adekvat maliyyə təminatının təmin edilməsi, müəllim dəstəyinin prioritetləşdirilməsi, valideynlərin və icma üzvlərinin cəlb edilməsi, inklüziv təhsilə diqqətin yönəldilməsi və şagird uğurunun hərtərəfli görünüşü ilə hesabatlılığın tarazlaşdırılması daxil olmaqla strateji yanaşma tələb edir. Dəyişikliyi əhatə edən və davamlı təkmilləşməyə çalışan müsbət məktəb mədəniyyətini təbliğ etmək də çox vacibdir.

“MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsinin tətbiqi zamanı bu problemlər idarə etməyə əngəl yaradan faktorlardan biridir. Ümumi nəzərdən keçirdikdə isə əsas problemlər şagirdlər və əməkdaşlar arasında bəzən düzgün kommunikasiyanın qurulmaması həmçinin müəllimlər və “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsinin əməkdaşları arasında düzgün idarə etmənin qurulmaması hallarıdır. Digər

araşdırmalara görə şagirdlərin müxtəlif bullinglərə məruz qalması, çətin tərbiyə olunan şagirdlərlə işəmək və s kimi ümumi problemlər mövcuddur. Bəzi potensial problemlərin geniş təhlili:

1. Resursların bölüşdürülməsi:

Yeni layihənin həyata keçirilməsi çox vaxt əlavə vəsait, o cümlədən maliyyə, insan resursları və materiallar tələb edir. Məktəblər, xüsusən də mövcud büdcə məhdudiyyətləri kontekstində bu resursların təmin edilməsində çətinliklərlə üzləşə bilər.

2. Maraqlı tərəflərin alınması:

Layihənin uğur qazanması üçün bütün maraqlı tərəflərin – tələbələr, valideynlər, müəllimlər, məktəb administratorları və icma üzvləri də daxil olmaqla – layihənin məqsədlərini başa düşməsi və onun həyata keçirilməsinə sadıq olması vacibdir. Xüsusilə layihənin dəyəri və ya yanaşması ilə bağlı fərqli fikirlər varsa, bu alış səviyyəsinə nail olmaq çətin ola bilər.

3. Təlim və Peşəkar İnkişaf:

“Məktəbin Dostu” layihəsinin həyata keçirilməsi müəllimlərdən və məktəb işçilərindən yeni bacarıqlar öyrənməyi və ya yeni metodları mənimsəməyi tələb edə bilər. Zəruri təlimin təmin edilməsi çətin ola bilər, xüsusən də vaxt və ya maliyyə ilə bağlı məhdudiyyətlər olduqda.

4. Mədəni və davranış dəyişiklikləri:

Belə bir layihə tez-tez məktəb mədəniyyətində və davranışında dəyişiklik daxildir. Bu, daha inklüziv və uşaqlar üçün əlverişli mühitin təşviq edilməsini, yeni tədris və öyrənmə metodlarının mənimsənilməsini və ya nizam-intizamın idarə edilməsi üsulunun dəyişdirilməsini əhatə edə bilər. Bu cür dəyişikliklər çətin ola bilər və müqavimətlə qarşılaşa bilər.

5. Ölçmə və Qiymətləndirmə: Belə bir layihənin uğurunu ölçmək çətin ola bilər, xüsusən də o, “uşaqlara qarşı mehribanlıq” kimi bir qədər subyektiv aspektləri əhatə etdikdə. Məktəblər müvafiq ölçüləri müəyyən etmək və lazımi məlumatları toplamaqda çətinlik çəkə bilər.

6. Layihənin idarə edilməsi:

Effektiv layihə idarəçiliyi belə bir layihənin uğurla həyata keçirilməsi üçün çox vacibdir. Buraya planlaşdırma, fəaliyyətlərin əlaqələndirilməsi, resursların idarə edilməsi və tərəqqinin monitorinqi kimi tapşırıqlar daxildir. Məktəblər bu sahələrdə təcrübə və ya təcrübə olmadıqda problemlərlə üzləşə bilər.

7. Davamlılıq:

Layihənin uzunmüddətli təsirə malik olması üçün o, uzun müddət ərzində davamlı olmalıdır. Bu, hətta ilkin icra mərhələsi başa çatdıqdan sonra da davamlı resurslar, öhdəlik və səy tələb edir. Məktəblər, xüsusilə rəqabətli prioritetlər və ya liderlik dəyişiklikləri qarşısında uzun müddət ərzində bu öhdəlik səviyyəsini qorumaq üçün mübarizə apara bilər. Bu problemləri həll etmək üçün məktəblər əlavə maliyyə mənbələri axtarmalı, müəllimlər üçün davamlı təlim və dəstək təmin etməli, onların iştirakını təmin etmək üçün maraqlı tərəflərlə yaxından işləməli, uğur üçün aydın göstəricilər yaratmalı, layihənin idarə edilməsi bacarıqlarına sərmayə qoymalı və uzun müddət layihəni saxlamaq və inkişaf etdirmək üçün müddətli öhdəlik. Əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq, həmçinin icma təşkilatları, digər məktəblər və ya təhsil orqanları ilə işləmək kimi faydalı ola bilər.

1. İnküzivlik və bərabərlik: Bacarıqlarından, mənşəyindən və ya şəxsi vəziyyətindən asılı olmayaraq, layihənin bütün tələbələrə fayda verməsini təmin etmək çox vacibdir. Bununla belə, inküzivliyi və bərabərliyi təşviq etmək üçün strategiyaların hazırlanması və həyata keçirilməsi çətin ola bilər.

2. Müvəffəqiyyətin qiymətləndirilməsi: “Uşaq dostu” layihəsində uğurun müəyyən edilməsi və ölçülməsi mürəkkəb ola bilər. Söhbət təkcə akademik performansdan deyil, həm də tələbələrin rifahından, məktəb mədəniyyətindən və ümumi təhsil keyfiyyətindən gedir.

3. Prioritetlərin balanslaşdırılması: “Uşaq Dostu” layihəsini həyata keçirərkən məktəblər hələ də öz müntəzəm akademik vəzifələrini yerinə yetirməlidirlər. İkisi arasında tarazlığı saxlamaq əhəmiyyətli bir problem ola bilər.

4. Layihənin davam etdirilməsi: İlkən həvəs yarandıqdan sonra belə, uzun müddət ərzində layihənin sürətini və öhdəliyini saxlamaq.

Aparılan təhlillərə əsasən bu layihənin məktəblərin idarə edilməsində problemləri yaradacaq məsələlərdənn biri layihənin tətbiqində muasir texnoloji avadanlıqlardan istifadə edilməməsidir

3.1. “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsində istifadə olunan texnologiyalar

Araşdırmalara əsasən layihənin facebook sosial şəbəkəsi mövcud olsa da bu bas verə biləcək problemlərin həll edilməsində və məktəblərin idarə edilməsində interaktiv deyil. Lakin bu layihə üçün xüsusi mobil application və web saytı quraraq bir çox problemləri intellektual analiz etmək və effektiv interaktiv həll metodları yaratmaq mümkündür. Bu proqramlar həmçinin layihənin uğurlu olmasında və inkişafında həmçinin məktəblərdə innovativ mühitin yaradılmasına gətirib çıxaracaq. Eyni zamanda elcatan, maarifləndirici, və qısa vaxtda problem analizi effektiv kommunikasiya və mühitin qurulmasına gətirib çıxaracaq.

3.2. “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” layihəsində yaranan problemlərin intellektual analiz metodları və planlaşdırma

“Məktəblinin dostu” layihəsinin həyata keçirilməsində problemlərin təhlili və planlaşdırılması strateji və düşünülmüş yanaşma tələb edir. Burada nəzərə alınmalı bəzi üsullar var:

1. SWOT Təhlili: Bu, layihə ilə bağlı Güclü, Zəif tərəfləri, İmkanları və Təhdidləri müəyyən etməyə kömək edən strateji planlaşdırma vasitəsidir. “Məktəbin Dostu” layihəsi üçün ondan məktəbin mövcud vəziyyətini, layihəni həyata keçirmək qabiliyyətini, potensial faydalarını və mümkün maneələri qiymətləndirmək üçün istifadə edilə bilər.

2. Maraqlı Tərəflərin Təhlili: Bu, layihəyə təsir edə biləcək və ya təsir edə biləcək fərdlərin və ya qrupların müəyyən edilməsini və təhlilini əhatə edir. Maraqlı tərəflərin maraqlarını, münasibətlərini və təsirlərini anlamaq onların gözləntilərini idarə etməyə və onların dəstəyini qazanmağa kömək edə bilər.

3. Ehtiyacların Qiymətləndirilməsi: Bu üsul şagirdlərin və məktəb ictimaiyyətinin ehtiyaclarının müəyyən edilməsini nəzərdə tutur ki, bu da "Uşaq Dostu" layihəsinin məqsədlərini müəyyən etməyə və onun planlaşdırılması və həyata keçirilməsinə məlumat verməyə kömək edə bilər.

4. Məntiq Modeli və ya Dəyişiklik Nəzəriyyəsi: Bunlar layihənin planlaşdırılmasında istifadə edilən və layihə fəaliyyətlərinin arzu olunan nəticələrə necə gətirib çıxaracağını əyani şəkildə əks etdirən alətlərdir. "Məktəb Dostu" layihəsi üçün bu, lazım olan resursların, həyata keçiriləcək fəaliyyətlərin və gözlənilən qısamüddətli və uzunmüddətli nəticələrin təsvirini əhatə edə bilər.

5. Risk təhlili: Bu, layihənin həyata keçirilməsinə mane ola biləcək potensial risklərin və ya problemlərin müəyyən edilməsini və bu risklərin azaldılması üçün strategiyaların planlaşdırılmasını əhatə edir. "Məktəb Dostu" layihəsi üçün risklərə resursların çatışmazlığı, maraqlı tərəflərin müqaviməti və ya müəyyən edilmiş təcrübələrin dəyişdirilməsində çətinliklər daxil ola bilər.

6. Qiymətləndirmənin Planlaşdırılması: Bu layihənin uğurunun necə ölçüləcəyini və qiymətləndiriləcəyini müəyyən etməyi nəzərdə tutur. "Məktəb Dostu" layihəsi üçün qiymətləndirmənin planlaşdırılmasına uğur göstəricilərinin müəyyən edilməsi, ilkin məlumatların toplanması və müntəzəm monitorinq və qiymətləndirmənin planlaşdırılması daxil ola bilər.

7. Ssenari Planlaşdırılması: Bu, layihənin potensial nəticələrini təxmin etmək və müvafiq olaraq strategiyalar hazırlamaq üçün həm müsbət, həm də mənfi müxtəlif gələcək ssenariləri təsəvvür etməyi əhatə edir.

8. Risklərin idarə edilməsi: Bu, layihə üçün potensial risklərin müəyyən edilməsini, onların ehtimalının və potensial təsirinin qiymətləndirilməsini və bu riskləri azaltmaq və ya idarə etmək üçün strategiyaların planlaşdırılmasını əhatə edir.

9. İştirakçı yanaşmalar: Bütün maraqlı tərəflərin planlaşdırma və qərar qəbul etmə prosesinə cəlb edilməsi daha effektiv və davamlı həll yollarına gətirib çıxara bilər. Bu, fokus qrupları, sorğular və ya birgə seminarlar kimi texnikaları əhatə edə bilər.

1. Məktəb mühitinin əhəmiyyəti:

Məktəbin fiziki və emosional mühiti uşaq dostu layihədə mühüm rol oynayır. Məktəblər aidiyyət və icma hissini inkişaf etdirən təhlükəsiz, tərbiyəedici və stimullaşdırıcı yerlər olmalıdır. Sınıf otaqları, oyun meydançaları, sanitariya qurğuları və resurslar kimi aspektlər öyrənmə prosesinə və nəticələrinə birbaşa təsir göstərə bilər. Məktəblər həm də müxtəlif mənşəli və bacarıqlı uşaqları yerləşdirən inklüziv məkanlar olmalıdır.

2. Kurikulum və Pedaqogikanın rolu:

Uşaq dostu layihə yalnız təhlükəsiz və dəstəkləyici mühit haqqında deyil, həm də kurikulumuna və tədris metodlarına aiddir. Yaradıcılığa, tənqidi düşüncəyə və sosial-emosional öyrənməyə dəyər verən uşaq mərkəzli öyrənmə yanaşmaları bu layihənin tərkib hissəsi ola bilər. Kurikulum müvafiq, cəlbəedici və fərdi öyrənmə ehtiyaclarını ödəmək üçün kifayət qədər çevik olmalıdır.

3. Siyasət və Qanunvericiliyin əhəmiyyəti:

Yerli və milli təhsil siyasətlərinin dəstəklənməsi uşaq dostu layihənin uğuru üçün çox vacibdir. Siyasətlər inklüzivlik, keyfiyyət və uşaq hüquqlarının müdafiəsi kimi uşaq dostu təhsil prinsiplərini gücləndirməlidir. Məktəblərdə zorakılıq, ayrı-seçkilik və intizam kimi məsələlərlə bağlı uşaqlara dost yanaşma ilə uyğun gələn aydın siyasətlər də olmalıdır.

4. İcmanın iştirakı:

Uşaqlara dostluq layihəsinin uğurunda daha geniş ictimaiyyət mühüm rol oynayır. Valideynlər, icma liderləri və yerli təşkilatlar layihənin dəstəklənməsi və onun prinsiplərinin məktəbdən kənarında möhkəmləndirilməsində dəyərli tərəfdaşlar ola bilərlər. İcmanın iştirakı həm də layihəyə sahiblik və sadıqlıq hissini artırır.

5. Davamlı Təkmilləşdirmə:

Hər hansı bir layihə kimi, uşaq dostu təşəbbüs mütəmadi olaraq nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Məktəblər şagirdlərdən, işçilərdən və valideynlərdən rəy almalı və müsbət dəyişikliklər etmək üçün bu rəydən istifadə etməlidir. Məktəblər həmçinin uşaqlara uyğun təhsildə cari tədqiqatlar və qabaqcıl təcrübələr haqqında məlumatlı olmalı və lazım olduqda uyğunlaşma və yenilik etməyə hazır olmalıdır.

Bu sahələrin hərtərəfli başa düşülməsi uğurlu “Məktəbin dostu” layihəsinin idarə edilməsi və həyata keçirilməsi üçün güclü zəmin yarada bilər. Belə bir layihənin uğuru məktəb mühitinin, kurikulumun, siyasətin və ictimaiyyətin cəlb edilməsinin bütün aspektlərini əhatə edən vahid yanaşmadan asılıdır.

Bu metodologiyalar “Məktəbin dostu” layihəsində yaranan problemlərin intellektual təhlili və planlaşdırılmasında, layihənin yaxşı planlaşdırılmasını, effektiv idarə olunmasını və yarana biləcək hər hansı çağırışlara cavab verməsini təmin edə bilər.

Bu intellektual təhlil və planlaşdırma üsulları potensial problemlərin müəyyən edilməsində, onların nəticələrinin başa düşülməsində və “Uşaq üçün dostluq” layihəsində onların həlli üçün strategiyaların planlaşdırılmasında köməkçi ola bilər. Onlar layihənin uğur şansını artıraraq problemin həlli və qərarların qəbulu üçün strukturlaşdırılmış yanaşma təmin edə bilərlər.

Düzgün idarə edilmənin yaradılması üçün tələbatlara uyğun plan qurulmalıdır

Vahid yanaşmanın əhəmiyyəti:

Uşaq dostu məktəblər yalnız akademik öyrənməyə deyil, həm də uşağın ümumi inkişafına və rifahına diqqət yetirir. Buraya fiziki, emosional və sosial inkişaf daxildir. Buna görə də, məktəb rəhbərliyinin layihəni həyata keçirərkən və idarə edərkən bu vahid yanaşmanı nəzərə alması çox vacibdir.

2. Dəstəkləyici və təhlükəsiz mühitin rolu:

Uşaq dostu məktəb uşaqların hüquqlarına hörmət edən və qoruyan təhlükəsiz, tərbiyəvi və inklüziv mühiti təmin edir. Effektiv idarəetmə təcrübələri zorakılığın, ayrı-

seçkiliyin və ya zərərin hər hansı formasının qarşısını almaq və aradan qaldırmaq üçün siyasət və prosedurların mövcud olmasını təmin etməlidir.

3. Ailə və icma ilə əməkdaşlıq:

Layihənin uğuru həm də məktəblər, ailələr və yerli ictimaiyyət arasında fəal əməkdaşlıq və ünsiyyətdən asılıdır. Məktəblər valideynləri və qayğı göstərənləri övladlarının öyrənmə prosesinə cəlb etməli, həmçinin layihəni dəstəkləmək üçün icma resurslarından və tərəfdaşlıqlardan istifadə etməlidirlər.

4. İnnovasiya və yaradıcılıq:

Məktəb rəhbərliyi öyrənməni şagirdlər üçün cəlbədar və zövqlü etmək üçün innovasiya və yaradıcılıq mədəniyyətini inkişaf etdirməlidir. Bu, yeni tədris metodologiyalarının qəbulunu, texnologiyanın tətbiqini və ya dərslərdən fəaliyyətlərin təmin edilməsini əhatə edə bilər.

5. Çeviklik və uyğunlaşma:

Təhsilin və cəmiyyətin dinamik xarakterini nəzərə alaraq, məktəb rəhbərliyi çevik və uyğunlaşa bilən olmalıdır. Onlar dəyişən ehtiyac və ya şəraitə və tələbələrin, işçilərin və valideynlərin rəyinə əsaslanaraq strategiya və ya yanaşmalara yenidən baxmağa hazır olmalıdırlar.

Bütün bu sadalanan problemlər, metodlar, analizlər, intellektual analizlər üçün müasir dövrün tələbinə uyğun, yenilik üçün və əlverişli, əlçatan olan “MƏKTƏBLİNİN DOSTU” adlı web sayt qurulub.

Ümumilikdə, “ Məktəblinin dostu” məktəb üçün mehriban, təhlükəsiz və rahat atmosferi təmin edən bir proyektidir. Məktəb komitəsi, direktor və müəllim uşaq haqqında ümumi məlumat verir.

Sayt vasitəsilə bütün bu məlumatlar əsasən, məktəblər məktəb komitəsinin köməyi və valideynlərin iştirakı ilə şagirdlər üçün mehriban, təhlükəsiz və rahat mühit təmin edəcək şəkildə qurulmuşdur. Bu layihə üçün qurulmuş web sayt vasitəsilə məktəbdə təhlükəsiz hiss etmək şagirdin öyrənilməsinə və sağlam inkişafına güclü kömək edəcək. Ümumiyyətlə, araşdırmalar göstərir ki, layihə tətbiq olunan məktəblərində, şagirdlər özlərini daha az təhlükəsiz hiss edirlər. Digər tədqiqatlar

göstərir ki, tələbələr özlərini daha az təhlükəsiz hiss edirlər və böyük məktəblərdə şifahi təhqirə məruz qalma şansları daha yüksəkdir. Tədqiqatlar həmçinin göstərmişdir ki, valideynlərin də cəlb edildiyi xüsusi müdaxilələr (məs., mentorluq, təhlükəsizlik monitorinqi, işgüzar tərəfdaşlıqlar) şagirdlərin davranışını yaxşılaşdırır və məktəblərin intizam fəaliyyətini artırır. Bu, şagirdlər arasında arzuolunmaz halların qarşısını almaq və ya gözləmək üçün məktəb komitəsinin və valideynlərin şagirdlərin davranışlarının monitorinqi və nəzarətində iştirak etməsinin zəruriliyini göstərir.

Əvvəlki tədqiqatlar göstərdi ki, valideynlərin məktəb tədbirlərinə daha yüksək cəlb olunması ibtidai və orta məktəbdə zorakılıq hallarının daha az olması ilə əlaqələndirilir və irqi/etnik azlığın yüksək olduğu və yoxsulluğun yüksək olduğu məktəblərdə valideynlərin iştirakı da qoruyucu amil olmuşdur. Valideynlərin cəlb edilməsi imkanlarının bəzi formaları baxımından, valideynlərin iştirakı və sahə fəaliyyətlərində iştirakı artan məktəb sui-istifadə hallarını azaldıb.

Layihə valideynlər və ya məktəb komitələri arasında yaxşı ünsiyyət şagirdlərə əhəmiyyətli təsir göstərir. Tədqiqat müəyyən etmişdir ki, dost əməkdaşlar ailələrlə aktiv şəkildə qarşılıqlı əlaqədə olduqda və davranış yönümlü proqramlarda iştirak etdikdə, məktəblər ildən-ilə daha az intizam davranışı qeydə alır. Onlar həmçinin vurğuladılar ki, məktəb əməliyyatlarının standartı səkkiz əsas elementdən ibarətdir: liderlik, komanda işi, fəaliyyət planlaması, planların icrası, maliyyələşdirmə, kollegial dəstək, qiymətləndirmə və şəbəkələşmə, məktəb, ailə və icma arasında tərəfdaşlıq proqramının hazırlanması ilə təkmilləşdirilmişdir. Bu elementlər yetişdirildikcə əlaqələr sistemləri ildən-ilə saxlanılır və möhkəmlənirdi.

“Məktəblinin dostu” ailəyə uyğun modeldir. Məktəb komitəsi ilə məktəb arasında açıqlıq həm də məktəbli uşaqları mehriban etmək üçün əməkdaşlıq və inteqrasiya qurmaq üçün çox vacibdir.

İnsan hüquqlarının savadlılığının, hüquqa əsaslanan təhsilin və transformativ fəaliyyətin asanlaşdırılması ilə bütün tərəflər məktəb mühitində insan hüquqlarını anlamağa və təşviq etməyə təşviq edilir. Lakin, Slater qeyd edirdi ki, məktəbin

qarşısında duran vəzifə bütün şagirdləri demokratik cəmiyyətin məsuliyyətli üzvləri kimi yetişdirməkdir

Sayt vasitəsilə məktəb modelinin təbliği və inkişaf etdirilməsi həmçinin problemlərin intellektual analizi mümkündür. (Bugünkü dəyişən cəmiyyət, yoxsulluq və etnik mənsubiyyət kimi sosial-iqtisadi amillər, ehtimal ki, davranış problemlərinin səbəbləridir ki, bu da uşaqların məktəb şəraitində davranış və münasibətinə kömək edir. De Jong-a görə, tələbələrin davranış problemlərini həll etmək üçün bir sıra ən yaxşı təcrübələr sağlamlığı təşviq edən mədəniyyət, demokratik, səlahiyyətləndirici və müsbət sinif idarəçiliyinə yanaşma və yaxşı qurulmuş daxili və xarici dəstək strukturunun tərəfdaşlığıdır .

“Məktəblinin dostu” məktəb modeli inklüzivliyi, gender həssaslığını, tolerantlığı, ləyaqəti və şəxsi səlahiyyətləri təşviq edir. O, aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

- 1) Məktəblər uşağın maraqlarına uyğun fəaliyyət göstərməlidir.
- 2) Təhsil mühiti təhlükəsiz, sağlam və qoruyucu olmalıdır.
- 3) Sinif otaqlarında təlim keçmiş müəllimlər və adekvat resurslar olmalıdır.
- 4)Uşaqların hüquqları qorunmalı, uşaqların səsi eşidilməlidir.

Bu web saytın nələrdən ibarət olması, hansı mərhələlərinin və hansı üstünlükləri aşağıdakı şəkillərdə göstərilmişdir.

Şəkil 1

MƏKTƏBLİNİN DOSTU

Qeydiyyatdan keç

Adın Soyadın

E-poçt

Şifre

Təkrar Şifre

Qeydiyyatdan keçərək, Mən istifadə şərtləri & Məxfilik siyasəti ilə razılaşdım

[Qeydiyyatdan keç](#)

Artıq qeydiyyatdan keçmişsiniz? Daxil ol
və ya

[G](#) [f](#) [t](#)

Şəkil 2

Məktəblinin Dostu

Portala Xoş Gəlmişsiniz

Cari məlumatlar

Şəkil

Şagird

Şagirdin şəkili

Şəkili bura sürüşdür
və ya

[Şəkili seç](#)

Əsas Məlumatlar

Adı Soyadı

Ata adı Məktəbi seçin

Əlaqə nömrəsi E-poçt

Doğum tarixi Cinsi Qadın Kişi

Qeydiyyat ünvanı

[Geri dön](#) [Yadda saxla](#)

Bu şəkillərdə göstərilənlər qurulan portal haqqında məlumatları özündə əks etdirir.

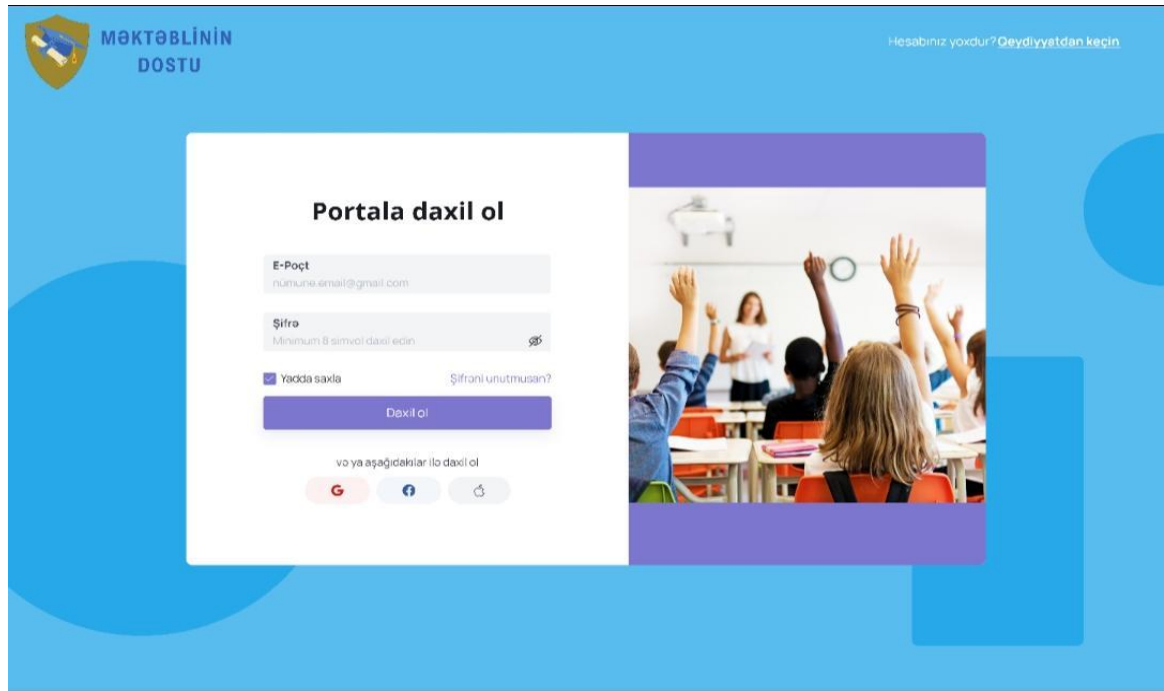
Görüldüyü kimi, menu, giriş, qeydiyyat hissələri, kömək al bölməsi, şagirdlər, müəllimlər, əməkdaşlar və digər bölmələr yerləşdirilib. Həmçinin burada şagirdlərə maarifləndirici videolar yerləşdirilərək onların şəxsi inkişafı üçün faydalı bilgiler yerləşdiriləcək. Xüsusi olaraq əlaqə bölməsində isə anonim şəkildə hər hansı şagird psixoloji təsirə məruz qalıbsa, və yaxud bullingə uğrayırsa buradan istifadə edərək faydalana bilər və bir çox təhlükənin qarşısı alınır.

Şəkil 3

Şəkil 4

Şəkil 5

"Məktəblinin Dostu" layihəsi üçün inzibati idarə panelinin yaradılması proqramının müxtəlif aspektlərini izləmək, təhlil etmək və idarə etmək üçün bir neçə vacib xüsusiyyət və funksiya tələb edir. Bunun nə kimi görünə biləcəyinin funksional baxımdan sadə konturunu təqdim edirik:

GİRİŞ/AUTENTİFİKASIYA MENUSU

1.1. Admin üçün daxil olma: Bu seçim, sistemə daxil olmaq istəyən adminlər üçün avtorizasiya prosesini icra edir. Burada adminin istifadəçi adı və şifrəsi tələb olunur. Doğru məlumatların təqdim edilməsi halında, admin panelinə giriş imkanı verilir.

1.2. Parolun yenilənməsi: Bu seçim, adminlərin mövcut şifrələrini dəyişmələrini təmin edir. Admin yeni bir şifrə təyin edərək hesabının güvənliyini artırmaq üçün bu funksiyadan istifadə edə bilər.

1.3. İstifadəçinin idarə edilməsi: Bu seçim, adminlərin digər istifadəçiləri idarə etmələrini təmin edir. Adminlər, yeni admin rolları yarada, mövcud rolları silə, var olan rolları yeniləyə bilər. Bu, idarə panelinin nəzarət etmək istədiyi adminlər qrupunu müəyyənləşdirmək və idarə etmək imkanını verir.

İDARƏ PANELİNƏ BAXIŞ MENUSU

2.1. İştirak edən məktəblərin ümumi sayı: Bu seçim, sistemdə qeydiyyatdan keçmiş olan və aktiv olan bütün məktəblərin ümumi sayını göstərir. Bu, idarəçilərə məktəb sayını və platformun geniş yayılmasını görmə imkanı verir.

2.2. Təsirə məruz qalan tələbələrin ümumi sayı: Bu seçim, "Məktəblinin Dostu" proqramı vasitəsilə məktəblərə təsir göstərmək üçün təşkil olunan tədbirlərdə iştirak edən və müdaxiləyə ehtiyacı olan tələbələrin ümumi sayını göstərir. Bu, idarəçilərə platformun effektivliyini və təsirini qiymətləndirmək üçün bir yanaşma təmin edir.

2.3. İştirak edən "məktəb dostlarının" ümumi sayı: Bu seçim, "Məktəblinin Dostu" proqramının tərəfdarları, sənaye təşkilatları, sponsorlar və digər paydaş kimi məktəb dostlarının ümumi sayını göstərir. Bu, idarəçilərə platformun dəstəkçilərini və layihənin sosial məsələlərdə gətirdiyi faydanı ölçmək imkanı verir.

2.4. Məktəblərin coğrafi bölgüsü: Bu seçim, iştirak edən məktəblərin coğrafi bölgələrini göstərir. Nümunə kimi, Bakı, Abşeron, Sumqayıt və s. Bu məlumat, idarəçilərə platformun mövcud təşkilatlanma sahələrini və genişləndirilmə potensialını dəyərləndirmək üçün bir ümumi mənzərə təmin edir.

MƏKTƏB İDARƏETMƏ MENUSU

3.1. Məktəb məlumatlarını əlavə edin/Silin/Yeniləyin: Bu seçim, idarəçilərə yeni məktəblərin əlavə edilməsi, var olan məktəblərin silinməsi və məktəblərin məlumatlarının yenilənməsi imkanını verir. Məktəb məlumatları, adı, ünvanı, əlaqə məlumatları və digər məlumatlar kimi məktəblərlə bağlı ətraflı məlumatları özündə ehtiva edir.

3.2. İştirak edən məktəblərin siyahısına baxın: Bu seçim, sistemdə iştirak edən bütün məktəblərin siyahısını göstərir. İdarəçilər bu siyahıdan məktəblərin ətraflı məlumatlarına və statusuna baxa bilər, tələbə sayını və digər məlumatları öyrənə bilər.

3.3. Hər bir məktəbin statusu (aktiv/qeyri-aktiv): Bu seçim, hər bir məktəbin aktiv və ya qeyri-aktiv statusunu göstərir. İdarəçilər, məktəb statusunu idarə edə bilər və ən son yenilikləri və dəyişiklikləri əldə etmək üçün statusunu izləyə bilər.

TƏLƏBƏ İDARƏETMƏ MENUSU

4.1. Tələbə məlumatlarını əlavə edin/Silin/Yeniləyin: Bu seçim, idarəçilərə yeni tələbələrin əlavə edilməsi, var olan tələbələrin silinməsi və tələbə məlumatlarının yenilənməsi imkanını verir. Tələbə məlumatları, adı, soyadı, doğum tarixi, əlaqə məlumatları, təhsil məlumatları və digər məlumatları içərə bilər.

4.2. Hər məktəbə görə tələbə sayı: Bu seçim, hər bir məktəbdəki tələbə sayını göstərir. İdarəçilər, məktəb seçimi ilə əlaqədar tələbələrin sayını və məktəblər arasında bölünməsinə görə bilər.

4.3. Şəxsi məlumatları olan tələbələrin siyahısına baxın: Bu seçim, şəxsi məlumatları olan tələbələrin siyahısını göstərir. İdarəçilər, tələbələrin adını, soyadını, şəxsi məlumatlarını, məktəb məlumatlarını və digər ətraflı məlumatları öyrənə bilər.

4.4. Şagirdlərin performansını və inkişafını izləmək: Bu seçim, tələbələrin akademik performansını, inkişafını və digər yönəlmələrini izləmək üçün bir vasitə təqdim edir. İdarəçilər, tələbələrin imtahan və sınaq nəticələri, həftəlik/aylıq qiymətləndirmələr, məşğulluq və ixtisas kimi müxtəlif parametrlər əsasında tələbələrin inkişafını qiymətləndirə bilər.

'MƏKTƏB DOSTLARI' RƏHBƏRLİYİ MENUSU

5.1. "Məktəb dostu" məlumatını əlavə edin/Silin/Yeniləyin: Bu seçim, idarəçilərə yeni "məktəb dostlarının" əlavə edilməsi, var olan "məktəb dostlarının" silinməsi və "məktəb dostlarının" məlumatlarının yenilənməsi imkanını verir. "Məktəb dostu" məlumatları, adı, soyadı, əlaqə məlumatları, "məktəb dostu" statusu və digər məlumatları özündə ehtiva edə bilər.

5.2. Xüsusi məktəblərə "məktəb dostlarını" təyin edin: Bu seçim, idarəçilərə "məktəb dostlarının" müvafiq məktəblərə təyin edilməsi imkanını verir. İdarəçilər, hər bir "məktəb dostunu" müvafiq məktəbə əlavə edərək məktəblərin "məktəb dostları" ilə əlaqəsinin yaradılmasını təmin edir.

5.3. "Məktəb dostu" fəaliyyətlərini və effektivliyini izləyin: Bu seçim, idarəçilərə "məktəb dostlarının" fəaliyyətlərinin və effektivliyinin izlənməsi imkanını verir.

İdarəçilər, "məktəb dostlarının" icra etdiyi tapşırıqları, etibarlılığı, əlaqələrini və məktəblərlə olan əməkdaşlıqlarını izləyə bilər.

HADİSƏ HESABATLARI MENUSU

6.1. Hadisələri/fövqəladə halları qeyd edin: Bu seçim, idarəçilərə məktəblərdə baş verən hadisələrin, nəqliyyat problemindən sağlamlıq və tibbi hallara, təhlükəsizlik problemlərinə qədər olan bütün olayların qeyd edilməsi imkanını verir. İdarəçilər, hadisənin tarixi, növü, təsviri və digər məlumatları daxil edərək hadisəni sistemə daxil edir.

6.2. Cavab və həlli izləyin: Bu seçim, idarəçilərə qeyd olunan hadisələrə və fəvqəladə hallara müvafiq cavab və həllin izlənməsi imkanını verir. İdarəçilər, hadisələrə verilən cavabları, həll prosesini, müraciət edənlərlə əlaqələri və müvafiq qeydləri izləyə bilər.

6.3. Məktəb, vaxt, növ və s. görə insident hesabatları yaradın: Bu seçim, idarəçilərə müxtəlif kriteriyalara əsasən insident hesabatlarının yaradılması imkanını verir. İdarəçilər, məktəb, hadisənin tarixi, növü, şəxsiyyət və digər kriteriyaları əsasında hesabatlar hazırlaya bilər. Bu, hadisələri filtrasiya etmək, statistika yaratmaq və analitika təhlilini təmin etmək üçün dəyərli bir vasitədir.

KOMMUNİKASIYA İDARƏETMƏSİ MENUSU

7.1. Valideynlərə və tələbələrə mesaj göndərin: Bu seçim, idarəçilərə valideynlərə və tələbələrə elektron poçt, SMS və ya digər mesaj vasitələri ilə mesaj göndərmə imkanını verir. İdarəçilər, tələbələrin və valideynlərin qruplarına və ya individuallarına mesajlar göndərə bilər və əlaqələri tənzimləyə bilər.

7.2. Valideynlər və tələbələrlə əlaqələri izləyin: Bu seçim, idarəçilərə valideynlər və tələbələrlə əlaqələrin izlənməsi imkanını verir. İdarəçilər, əlaqə tarixçəsi, göndərilən və alınan mesajlar, icra edilmiş görüşlər və digər əlaqələri izləyə bilər.

7.3. Görüşləri təşkil edin və planlayın: Bu seçim, idarəçilərə valideynlərlə, tələbələrlə və məktəb əməkdaşları ilə görüşlərin təşkil edilməsi və planlanması üçün

bir vasitə təqdim edir. İdarəçilər, görüş tarixi, vaxtı, məkanı və qeyd ediləcək məsələləri daxil edərək görüşləri təşkil edə bilər.

7.4. Əlaqələri qeyd edin və arxivləyin: Bu seçim, idarəçilərə əlaqələrin qeyd edilməsi, qruplandırılması və arxivlənməsi imkanını verir. İdarəçilər, əlaqələrin tarixçəsi, məqamları, müzakirələri və digər məlumatları qeyd edə bilər.

HESABATLAR VƏ ANALİTİKA

8.1. Ən son məktəb məlumatlarına əsaslanan hesabatları görün: Bu seçim, idarəçilərə son məktəb məlumatlarına əsaslanan müxtəlif hesabatların görünmə imkanını verir. Bu hesabatlar, məktəbdəki tələbə sayı, tələbələrin performans, imtahan və sınaq nəticələri, müəllimlərin performans, əməkdaşlıq proqramları və digər məlumatlar əsasında məktəbin geniş vəziyyətini izləməyə imkan verir.

8.2. Performans və inkişaf trendlərini analiz edin: Bu seçim, idarəçilərə məktəbdəki performans və inkişaf trendlərinin analizini imkan edir. İdarəçilər, müxtəlif dövrlərdəki məlumatlara əsaslanan statistik analizlər və məlumatlar vasitəsi ilə məktəbin inkişafını və performansını qiymətləndirə bilər.

8.3. Müəllimlərin performansını qiymətləndirin: Bu seçim, idarəçilərə müəllimlərin performansının qiymətləndirilməsi və izlənməsi imkanını verir. İdarəçilər, müəllimlərin dərslərə olan təsiri, öyrənmə mərhələləri, qiymətləndirmə nəticələri və geri bildirimlər əsasında müəllimlərin performansını qiymətləndirə bilər.

8.4. Verilənlər əsasında analitika yaradın: Bu seçim, idarəçilərə verilənlər əsasında analitika məlumatlarının yaradılması imkanını verir. İdarəçilər, müxtəlif məktəb məlumatlarına əsaslanan analitika təhlilləri, grafiklər, diagramlar və statistikalar yaradaraq məlumatları daha yaxşı anlamaq və qiymətləndirmək üçün müxtəlif alətlərə malik olurlar.

8.5. Verilənləri filtrə edin və sıralayın: Bu seçim, idarəçilərə verilənlərin filtrə edilməsi və sıralanması imkanını verir. İdarəçilər, istənilən parametrlərə əsaslanan filtrlər təyin edərək məlumatları daha spesifik şəkildə izləyə bilər və arzu olunan sıralama ilə məlumatları görüntüləyə bilər.

8.6. Məktəb performansını qiymətləndirin: Bu seçim, idarəçilərə məktəbin performansının qiymətləndirilməsi imkanını verir. İdarəçilər, məktəbin tələbələrinin səviyyəsi, imtahan və sınaq nəticələri, əlaqələr və digər göstəricilər əsasında məktəbin effektivliyini qiymətləndirə bilər.

8.7. İdarəçilərə məlumatları təqdim edin: Bu seçim, idarəçilərə hesabatlar, analitika məlumatları və digər statistikaların idarəçilərə təqdim edilməsi imkanını verir. İdarəçilər, məktəb performansı, müəllimlərə aid məlumatlar, valideyn və tələbə əlaqələri ilə bağlı məlumatlar və digər analitika təhlillər vasitəsi ilə ətraflı bir məlumat qəbul edə bilər.

PARAMETRLƏR MENUSU

9.1. Sistem parametrlərini yeniləyin: Bu seçim, idarəçilərə idarə panelinin ümumi sistem parametrlərini yeniləmə imkanını verir. Bu, sistemə yeni funksiyalar əlavə etmək, mövcud funksiyaları aktivləşdirmək və ya deaktivləşdirmək, interfeysin görünüşünü tənzimləmək və digər sistem parametrlərini tənzimləmək üçün istifadə edilir.

9.2. İstifadəçi rollarını və icazələrini idarə edin: Bu seçim, idarəçilərə sistemdə olan istifadəçilərin rollarını və icazələrini idarə etmə imkanını verir. İdarəçilər yeni istifadəçi rolları yaradaraq onlara müxtəlif səviyyələrdə icazələr təyin edə bilər və sistemə daxil olan istifadəçilərin rollarını və icazələrini yeniləyə bilər.

9.3. Sistemin ehtiyat nüsxəsi və bərpası: Bu seçim, idarəçilərə sistem ehtiyat nüsxəsinin yaradılması və sistem bərpa prosesini idarə etmə imkanını verir. İdarəçilər sistemin cari vəziyyətində bir ehtiyat nüsxəsi yarada, sistemə çatışmazlıq, xəta və ya dataların itkisi halında sistem bərpa prosesini başlada bilər.

Unutmayın ki, idarə panelinizin xüsusiyyətləri layihənin unikal tələblərinə əsasən dəyişə bilər. İstifadəçi dostu və səmərəli olmasını təmin etmək üçün tablosunu tərtib edərkən istifadəçi təcrübəsini (UX) nəzərə almaq da çox vacibdir. Həmçinin, xüsusilə tələbələrlə bağlı həssas məlumatların qorunması prioritet olmalıdır. Hazırlanan bu texniki tapşırıq İSO və digər beynəlxalq standartlara uyğundur və tam şəkildə təhsil sisteminin tələblərinə cavab verən bir formada hazırlanmışdır.

NƏTİCƏ

Təhsilin inkişafı, təhsilverənlərin və təhsilənlərin sağlam, təhlükəsiz və innovativ inkişafı üçün "MƏKTƏBLİNİN DOSTU" adlı layihədən bəhs edilmişdir. Layihənin tətbiqi zamanı baş verə biləcək problemlər, bu problemlərin intellektual analizi verilmişdir. Və proqram təminatı üçün sayt qurulmuşdur. Saytda ilk öncə qeydiyyat mərhələsi, sonra məktəblərin ünvanları haqqında məlumatlar, giriş bölməsi, menu bölməsi, kömək al bölməsi və bir sıra digər vacib bölmələr yerləşdirilmişdir. Həmçinin şagirdlər, müəllimlər və "Məktəbin dostu" əməkdaşları haqqında müəyyən məlumatlar göstərilmişdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Facebook səhifəsi

<https://www.facebook.com/mekteblinindostu?mibextid=ZbWKwL>

2. <https://www.igi-global.com/dictionary/partnering-to-bolster-student-achievement/114757#:~:text=It%20refers%20to%20a%20school,of%20any%20differences%20or%20characteristics.> rəsmi saytı.

3. <https://arti.edu.az/> Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu rəsmi saytı.

4. <https://www.unicef.org/documents/child-friendly-schools-manual> rəsmi saytı.

5. <https://www.ijem.com/child-friendly-schools-an-assessment-of-kindergartens>